

Edukacja czytelniczo- medialna

Program opracowany i wdrożony w klasie: 1c, 2c, 3c (r.sz.2000 do 2003)

przez mgr Annę Michalak, nauczycielkę nauczania zintegrowanego w Zespole Szkół nr 8 w Kaliszu.

Podstawowym założeniem reformy jest dążenie do wszechstronnego rozwoju ucznia, który w zintegrowanym systemie wiedzy uzyska określone umiejętności na różnych etapach edukacji.

Opracowując elementy programu z edukacji czytelniczej i medialnej wykorzystałam wiedzę, doświadczenie i umiejętności zdobyte podczas zajęć na Studiach Podyplomowych „Edukacja czytelnicza i medialna”, które ukończyłam w lipcu 2000r. Etap kształcenia zintegrowanego nie przewiduje ścieżek edukacyjnych, ale odpowiednie treści związane z biblioteką szkolną, czytelnictwem i mediami można realizować wg zasad przyjętych oraz podyktowanych potrzebami szkoły.

Uczeń- czytelnik na pierwszym etapie edukacji powinien być objęty szczególną opieką, bowiem jest to okres pierwszych fascynacji i nawyków czytelniczych, a także największej podatności na odbiór literatury dziecięcej.

W podstawie programowej na tym etapie zapisano wiele treści, które powinny inspirować do prowadzenia naprawdę interesujących zajęć czytelniczych.

Wśród tych treści można wyróżnić:

- głośne czytanie tekstów
- recytowanie wierszy i prozy
- zabawy i gry dramowe (teatralne)
- swobodne i spontaniczne wypowiedzi uczniów, opowiadanie
- korzystanie z biblioteki, wypożyczalni i czytelni
- słuchanie baśni i legend narodowych
- pisanie niewielkich tekstów (życzeń, zaproszeń, listów...)
- odbiór programów muzycznych, słownych, filmowych z wykorzystaniem różnych środków przekazu np. radio, telewizja, nagrania wideo

We współpracy z nauczycielem bibliotekarzem podejmowałam tematy:

- uczeń w wypożyczalni i czytelni szkolnej, zasady korzystania ze zbiorów i zachowania się
- książka, czasopismo, reklama czytelnicza
- katalog ilustrowany jako pierwsza informacja o książce
- karta katalogowa a strona tytułowa

Podstawa programowa obliguje więc nauczycieli do współdziałania na rzecz tworzenia w świadomości uczniów, zintegrowanego systemu wiedzy, postaw i umiejętności. Proces edukacji powinien opierać się na integracji nie tylko treści nauczania, ale i wszystkich działań dydaktyczno- wychowawczych.

Treści edukacji czytelniczej i medialnej zostały skoncentrowane w 4 podstawowych kręgach pojęciowych:

- źródła informacji i warsztat informacyjno- bibliograficzny
- proces komunikacji
- świat mediów
- samokształcenie, rozwój zainteresowań

Zrealizowanie programu pozwala uczniowi na zdobycie wielu umiejętności z zakresu tej edukacji, min.: 1.korzystanie ze źródeł informacji, biblioteki i czytelni oraz technologii informacji 2. prawidłowa komunikacja(rozmowy, gry, zabawy) 3. zachowanie się i działanie w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych 4. dobra organizacja pracy własnej.

W I etapie kształcenia występuje związek pomiędzy treściami różnych dyscyplin i łączenie ich w jednym kręgu tematycznym. Nadaje się więc tym treściom postać wiedzy całościowej.

Treści edukacji czytelniczej i medialnej można więc z powodzeniem łączyć z realizowanymi w tym czasie treściami edukacji polonistycznej, plastycznej, muzycznej, społecznej, przyrodniczej, technicznej a nawet matematycznej.

Opracowując program dla swojej klasy(od 2000r do 2003r)wdrożyłam następujące elementy edukacji czytelniczej i medialnej:

Kręgi pojęciowe	Cele programu	Sposoby realizacji	Osiągnięcia uczniów	Terminy
Korzystanie z czytelni, biblioteki oraz innych źródeł informacji	rozwijanie zainteresowań czytelniczych budzenie refleksji nad książką umiejętność korzystania z czasopism, wpis do księgi czytelnika	*udział w pasowaniu na czytelnika *regularne wypożyczanie książek, lektur *korzystanie z czasopism, encyklopedii *udział w przedstawieniach przygotowanych przez biblioteczny zespół teatralny *udział w zajęciach bibliotecznych	-docenia wejście w grono czytelników -rozwija swoją motywację poznawczą -potrafi samodzielnie poszukiwać, myśleć i działać twórczo -umie (czasami z pomocą)	Klasa 1 luty 2001 według zaplanowanych działań zgodnie z występami kółka teatr. maj 2001

Katalog ilustrowany jako pierwsza informacja o książce Z książką „za pan brat”	kulturalne zachowanie się w bibliotece szkolnej	*„Książka- lekarz i przewodnik” (dyskusje na temat książek i bohaterów)	korzystać w prosty sposób ze znanych źródeł informacji	maj 2002 maj 2003
	korzystanie z katalogów i ze zbiorów liter.	*poznawanie odpowiedniej literatury	-świadomie stosuje słownictwo tematyczne	klasa 3 (r.sz.2002 03)
	poznanie warsztatu informacyjno-bibliograficznego	*zapoznanie z pracą bibliotekarza, księgarza (wycieczki)	-potrafi kulturalnie zachować się w wypożyczalni, bibliotece, czytelni	cały rok szkolny czerwiec2003
	stała współpraca z nauczycielem-bibliotekarzem	*konkurs czytelniczy -odgadywanie tytułów książek na podstawie postaci lub fragmentów utworów	-wie, co to jest karta czytelnika, katalog alfabetyczny	wg spotkań z nauczycielem-bibliotekarzem
	rozróżnianie: karta katalogowa a strona tytułowa	*wzory listów *uzupełnianie ćwiczeń	-zna pracę księgarza, bibliotekarza	klasa 2 (r.sz.2001 02)
	poznanie drogi książki od autora do czytelnika	*wycieczka na pocztę	-układa dialog nt. szkolnej lub domowej biblioteki	Klasa 3 (r.sz.2002 03)
	układanie zdań na temat szkolnej biblioteki	*wycieczka na pocztę	-potrafi omówić drogę książki od autora do czytelnika	Klasa 3 (r.sz.2002 03)
	układanie listów do pisarzy, autorów książek		-umie zbudować dłuższą wypowiedź	czerwiec 2003

W świecie książek	formułowanie życzeń, próśb książki	*reklama ulubionej książki	-potrafi ułożyć życzenia	według okazjonalnych potrzeb
	poznawanie sylwetek autorów	*gry i zabawy, korzystanie z różnych źródeł wiedzy	-wie, z jakich źródeł korzystać, aby dowiedzieć się o autorach	zgodnie z programem nauczania
	zapoznanie z różnymi tytułami lektur i czasopism		-korzysta z encyklopedii, szuka według alfabetu	
	projektowanie okładek, obwoluty lub karty tytułowej	*konkursy plastyczne *galerie prac	-wykazuje się w działalności plastycznej	z terminami konkursów plastycznych
	korzystanie z wydawnictw albumowych dla dzieci, publikacji przyrodniczych	*tworzenie słowników tematycznych	-wie jaka jest budowa i szata graficzna książki i czasopisma	według tematów zajęć
	poszanowanie książek	*dbanie o książki	-docenia rolę książki w życiu człowieka -naprawia zniszczone książki (okleja, owija)	maj 2001,2002, 2003 cały rok szkolny
Bohaterowie lektur	umiejętność słuchania lektur czytanych przez nauczyciela	*głośne i wyraziste czytanie lektur	-samodzielnie czyta krótki tekst, zagadkę dotyczącą lektury	klasa I (II półrocze)
	rozwijanie zainteresowań czytelnicznych układanie podpisów do ilustracji	*słuchanie nagrań na kasetach *układanie historyjek *oglądanie fragm.	-z ciekawością słucha lektur i nagrań -dostrzega	według opracowywanych lektur według tematów

	wyjaśnienie na czym polega prenumerata znaczenie czytania prasy	*pisownia tytułów	wyjaśnić na czym polega prenumerata -stosuje pisownię wielką literą	maj cały rok szkolny
Głośne czytanie tekstów, recytacja	umiejętność wyrazistego, pięknego czytania ze zrozumieniem słuchanie tekstu czytanego przez nauczyciela (lektury, baśnie, legendy)	*konkursy pięknego czytania *konkursy recytatorskie *włączenie się do akcji „Cała Polska czyta dzieciom” *rozpowszechnianie głośnego czytania przez znanych lektorów	-potrafi deklamować wiersze -słucha z zaciekawieniem treści czytanek, lektur	udział w konkursach recytatorskich wg. ustaleń kwiecień2002 grudzień2002
Prowadzimy wywiady	umiejętność kulturalnego prowadzenia rozmowy układanie pytań i odpowiedzi udzielanie wywiadu(w Radio Centrum)	*scenki sytuacyjne *zajęcia z grupą redakcyjną(wywiad z p.dyrektor, z pielęgniarką, bibliotekarką...) *spotkanie w Radio Centrum z dziennikarzami	-rozumie, że od sensowności i jasności pytania zależy odpowiedź -respektuje zasadę kulturalnego prowadzenia rozmowy -potrafi ciekawie odpowiadać na zadawane przez redaktorów pytania	grudzień 2000 marzec 2001 listopad 2002 maj 2003 zgodnie z zaplanowanymi spotkaniami
Redagujemy gazetkę szkolną	rozwijanie twórczości literackiej umiejętność	*warsztaty dziennikarskie *wspólne układanie rymowanek,	-układa teksty literackie -potrafi bezkonfliktowo	zgodnie z zaplanowaną

<p>„Gaduła”</p> <p>Prowadzimy kronikę klasową</p>	<p>pracy w zespole redakcyjnym</p> <p>próby pisania wierszy układanie rebusów, krzyżówek praca z komputerem</p> <p>wyzwalanie twórczej aktywności</p>	<p>zabawa ze słowem</p> <p>prowadzenie wpisów, notatek, rysunków w kronice klasowej</p>	<p>współpracować z zespołem</p> <p>-umie rozwiązywać rebusy, krzyżówki szarady...</p> <p>-wypowiada się pisemnie na temat swoich zainteresowań</p>	<p>pracą zespołu redakcyjnego</p> <p>rok szkolny</p> <p>2000-01</p> <p>2001-02</p> <p>2002-03</p>
--	---	---	--	---

Realizując program stosowałam metody pozwalające uruchomić wyobraźnię i pozytywne emocje (gry, zabawy, pogadanki, dyskusje, wywiady, dramę, inscenizacje...)

Program miał elastyczną formę, by można było bazować na różnym materiale literackim. Uważam, że **cele** edukacyjne programu zostały osiągnięte. Przygotowałam uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji, umiejętności selekcji i krytycznego odbioru komunikatów medialnych, tworzenia warsztatu informacyjnego (oczywiście dostosowując do wieku dzieci).Media to przyszłość, więc warto z nimi zapoznawać się i z nich korzystać już od najmłodszych lat.

Uczniowie poprzez realizację tego programu zdobyli wiele **umiejętności** np. wyzwalali swoją twórczą aktywność(nawet uczniowie słabsi, nieśmiali), rozwinęli motywację poznawczą, znają reguły pracy przy środkach medialnych (byli w radio, w redakcji gazety lokalnej), wyróżniają sposoby wykorzystania mediów w trakcie nauki, zabawy, doceniają rolę książek i czasopism, oceniają wartość filmów i przedstawień dziecięcych.

Myślę, że wykształcili w sobie przekonanie, że media rozumnie wykorzystane i krytycznie odbierane są nośnikami kultury, służą poszerzaniu wiedzy o świecie, uczą otwartości na ludzkie problemy, kształtują właściwe postawy.

Realizując opracowany samodzielnie program podnosiłam również jakość pracy swojej szkoły. Dzięki temu, zaistnieliśmy w świecie mediów, pojawiały się notatki w prasie (np. akcja „Cała Polska czyta dzieciom”, odwiedziny w redakcji gazety, wywiady w Radio Centrum).Edukacja czytelniczo-medialna odgrywa rolę w programie wychowawczym szkoły(w dalszym etapie kształcenia jako ścieżka edukacyjna).Pomaga uczniowi zrozumieć media. Dobrze, że jest wbudowana też w proces uczenia się z powodu doświadczeń dziecka spoza szkoły. Nauczanie o

mediach powinno być „pomostem” między szkołą a życiem domowym dzieci. Poza szkołą uczeń przecież ogląda programy telewizyjne, słucha muzyki, chodzi do teatru, na koncerty...

Mam nadzieję, że rozpoczęte przeze mnie zadania będą kontynuowane. Edukacja ta bowiem, wyzwalając naturalną ciekawość uczniów i bazując na ich zaangażowaniu w świat mediów cieszy się dużym zainteresowaniem. Należy przy tym pamiętać, by kłaść szczególny nacisk na wielostronną aktywność dzieci, na bezpośredni kontakt z biblioteką i jej zasobami.

Trzeba stale rozwijać zainteresowania uczniów i wzbudzać ich zaciekawienie, wprowadzając aktywne metody pracy odwołujące się do wyobraźni i doświadczeń. Należy odkrywać i rozwiązywać problemy wspólnie z nimi.

Można w tym miejscu powołać się na słowa:

„Słyszałem i zapomniałem,
Widziałem i zapamiętałem,
Zrobiłem i zrozumiałem.”

Myślę, że moi uczniowie po tym, gdy usłyszeli, widzieli ale przede wszystkim zrobili –zrozumieli na czym polega magia literatury, świat mediów i te początkowe wrażenia zostaną w nich na zawsze.